

УДК 027.7

**Надія
Пасмор**

Директор Бібліотеки Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, кандидат педагогічних наук

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ВНЗ

В українській державі головна мета вищої освіти — підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних забезпечити процеси розвитку всіх сфер діяльності суспільства. Це передбачає пошук засобів, нових методик і ефективних технологій освітньої діяльності, що є пріоритетом Болонського процесу¹.

У контексті вдосконалення змісту освіти вважаємо важливим враховувати загальні тенденції, що стимулюють певні корекції у системі інформаційного й методичного забезпечення навчального процесу, заснованого на використанні комп'ютерних технологій. Йдеться, перш за все, про необхідність створення адекватного інформаційно-освітнього середовища, зорієнтованого на реалізацію цілей навчальної діяльності як ефективного механізму отримання якісних знань та адаптації їх до потреб суспільства. Серед головних особливостей цього процесу — інформатизація всіх сфер діяльності ВНЗ, запровадження комп'ютерних технологій, розробка електронної навчальної продукції, формування віртуальних бібліотек, розвиток електронного навчання та інформаційних центрів тощо.

З огляду на те, що у динамічній трансформації вищої школи сьогодні домінують інформаційні процеси індивідуальної траєкторії надання знань, розвиток творчих можливостей студентів, викладачів, і всіх тих, хто забезпечує навчальний процес, основою сучасної освітньої системи мають стати високоякісні нові навчальні продукти. Серед них електронні підручники, навчальні посібники, банки завдань для практичних занять, бази судової практики, тези наукових робіт, які передбачають інтерактивні процеси навчання і можуть забезпечити формування власне електронного навчального середовища (ЕНС).

¹ Вища освіта України — європейський вимір: стан, проблеми, перспективи: [Матеріали до підсумк. колегії МОН України, 21 березня. 2008 р., м. Київ] // Вища шк. — 2008. — № 4. — С. 91—110.

У методологічному, дидактичному, методичному аспектах формування ЕНС потребує впровадження технологій електронного навчання як визначального чинника модернізації освітньої діяльності.

Оскільки сучасні електронні навчальні продукти (ЕНП) стають базовим елементом електронного навчального середовища, вони по суті відображають структуру та інтерактивну форму вказаного електронного ресурсу, забезпечують навчання студентів за індивідуальними й оптимальними програмами, надають базову і додаткову профільну інформацію, зокрема за допомогою:

- а) повних текстів лекцій з можливим використанням відео/аудіо матеріалів;
- б) документів до практичних і семінарських занять: завдань для самоконтролю студентів, тестів тощо;
- в) відео/аудіо матеріалів до розділу, судових засідань, розгляду судових справ;
- г) узагальнюючих таблиць і схем;
- д) переліку матеріалів для додаткового опрацювання;
- е) баз даних законодавства за тематикою модуля;
- є) банків даних книг, статей, судової практики тощо².

Модернізовані за названими напрямками, ЕНП в сучасних ВНЗ, як правило, формують освітній портал як відновлене дискретне освітнє середовище, адаптоване та чітко зорієнтоване на реалізацію навчальних проєктів. Більше того, з огляду на можливості диверсифікації стратегій освіти ВНЗ, інформаційний портал стає домінантою у впровадженні й ефективному використанні електронних навчальних комплексів та інших інформаційних продуктів.

Приваблива архітектура розташування електронних навчальних курсів у локальній мережі освітнього порталу ВНЗ, їх доступність, специфічна система управління, контролю і тренінгу створюють зручні умови для використання, сприяють розвитку навичок самостійної навчальної діяльності та умінь документального і фактографічного пошуку. Проте власне розповсюдження електронних навчальних курсів та формування ЕНС не вирішує усієї проблеми ефективності інформаційного забезпечення навчального процесу і передбачає запровадження інновативності в усіх сферах навчально-інформаційної роботи кафедр, центрів, бібліотек.

Це важливий інформаційний аспект ефективності ЕНС. Йдеться, насамперед, про гармонійну адаптацію і використання деяких організаційно-методичних та інформаційно-технологічних заходів у практичній площині формування єдиного інформаційного середовища, яке мають забезпечити нові освітні якості на основі інтегрування сучасних технологій у схему традиційної підготовки фахівців. При цьому розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) є необхідним і дуже важливим для запровадження їх у всі сфери діяльності суспільства.

² Підготовка матеріалів для створення електронних навчальних курсів / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого; уклад.: В.В. Комаров [та ін.]. — Х., 2007. — 23 с.

Прийняття цілої низки національних нормативно-правових актів та державної програми “Інформаційно-комунікаційні технології в освіті і науці” на 2006—2010 роки спрямовані на вирішення питань інформатизації, всебічної демократизації процесів широкого використання сучасних ІКТ у створенні, споживанні та загальнодоступності профільних інформаційних ресурсів. Наголошується, зокрема, на модернізації бібліотечно-інформаційної сфери як середовища накопичення, синтезування та формування ресурсної бази і підвищення ефективності використання електронної інформації³.

Пріоритетне інформаційне забезпечення освіти полягає, насамперед, у інформатизації всіх сфер навчальної діяльності та розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури ВНЗ на основі запровадження комп'ютерних систем, автоматизації процесів створення електронних каталогів, кодифікаційних нормативно-правових баз, застосування інтелектуальних інформаційних технологій і формування на цій платформі високотехнологічного інформаційного середовища та освітнього порталу навчального закладу⁴.

Таким чином, саме інформатизація ВНЗ на тлі активного запровадження комп'ютерних і комунікаційних технологій дає змогу відчутно впливати на якість формування ресурсно-інформаційного забезпечення всіх аспектів навчальної діяльності. Перш за все, урізноманітнюється система навчально-методичних інформаційних ресурсів, покращується продуктивність отримання необхідної інформації, підвищується ефективність результатів навчальної діяльності.

Досвід проведення широкомасштабної інформатизації ВНЗ довів доцільність використання системного поетапного підходу, який залежить певним чином від рівня оснащення засобами автоматизації, основними з яких є комп'ютери, телекомунікаційні мережі, а також відповідні інформаційні системи, бібліотечні програми та технології на їх основі⁵.

Комплексний вплив сукупності процесів інформатизації, спрямованих на створення умов для задоволення інформаційних потреб сфери навчальної діяльності, є очевидним і стосується, насамперед, постійних змін процесу навчання, який набуває форм дедалі більше інтерактивних, творчо-активних, індивідуалізованих. Серед них: творчі “проблемні” завдання, рольові ділові ігри, діяльність студентів у “юридичних клініках” та ін. Сьогодні мета вищого навчального закладу полягає не стільки у трансляції знань, скільки у створенні ефективного освітнього середовища, яке допоможе студентам відкрити і здобути спеціальні знання для творчого використання у професійній діяльності⁶. Цьому також сприятиме запровадження інформа-

³ Державна програма “Інформаційно-комунікаційні технології в освіті і науці” на 2006—2010 роки: затв. Постановою КМ України від 07.12.2005 № 1153 // Офіц. вісник України. — 2005. — № 49. — Ст. 30—58.

⁴ Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007—2015 роки: Закон України від 09.01.2007 № 537-V // Відом. Верхов. Ради України. — 2007. — № 12. — Ст. 102.

⁵ Навчальний процес у контексті модернізації вищої освіти: тези доп. і повідомл. учасн. І конф. школи пед. майстерності Нац. юрид. акад. ім. Ярослава Мудрого / За заг. ред. В.В. Комарова. — Х., 2007. — 144 с.

⁶ Пасмор Н.П. Бібліотечно-інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів: монографія / Н.П. Пасмор. — К.: Кондор, 2005. — 102 с.

ційних технологій аналітичної переробки великого масиву необхідних документів, вирішення проблем розробки і втілення електронних мультимедійних засобів навчання. Таким чином відбувається певна адаптація цифрової експансії сучасних ресурсів до інформаційних потреб освітньої діяльності. Це характеризується підвищенням ступеня інформативності, значним збагаченням інформаційної складової ЕНС, покращенням динаміки подолання “цифрового розриву”, що забезпечує навчальну технологію якісними мережевими засобами комунікацій та віртуальними формами інформаційного обслуговування⁷.

З урахуванням особливостей реального розвитку процесів інформатизації, які визначаються зростанням ІКТ впливу, інформаційну складову освітнього простору необхідно, на нашу думку, розглядати як новітню цілісну інформаційно-комунікаційну систему, яка найбільш відповідає цільовому призначенню — підвищенню якості вищої освіти і відображає важливі організаційно-технологічні та навчально-методичні характеристики діяльності сучасного ВНЗ.

Серед найважливіших заходів, які стосуються:

1) послідовної інформатизації всіх сфер навчальної роботи, створення і постійного вдосконалення автоматизованого бібліотечного комплексу, комп'ютеризації робочих місць;

2) формування ефективної системи організації інформації — відомостей про первинні документи, їх місцезнаходження для оперативного доступу до локальних, регіональних, національних і світових інформаційних ресурсів профільного змісту;

3) створення оптимальних умов для організації цілого спектра інформаційних ресурсів, їх збереження й ефективне використання в процесі навчальних комунікацій;

4) підготовки нового покоління підручників, розробки і запровадження кафедральних електронних навчальних курсів;

5) формування специфічного оперативного інтегрованого сховища метаданих та мультимедійних засобів;

6) розвитку інформаційно-корпоративної взаємодії, взаємообміну і доставки інформації;

7) селекціонування міжнародного досвіду вищої освіти, адаптування його до особливостей національної освітньої школи.

Перевага такого ЕНС, яке базується на вказаних вище чинниках, полягає у широті й повноті охоплення навчального матеріалу, гнучкості й оперативності його подачі, можливості врахування індивідуальних здібностей суб'єкта навчальної діяльності, ефективності автоматизованого контролю набутих знань, умінь та навичок⁸.

⁷ Шрайберг Я.Л. Роль бібліотек у забезпеченні доступу до інформації та знань в інформаційному віці / Я.Л. Шрайберг // Вища шк. — 2007. — № 3. — С. 65—79; № 4. — С. 60—74.

⁸ Навчальний процес у контексті модернізації вищої освіти: тези доп. і повідомл. учасн. І конф. школи пед. майстерності Нац. юрид. акад. ім. Ярослава Мудрого / За заг. ред. В.В. Комарова. — Х., 2007. — 144 с.

Безперечним є те, що в активній системі інформаційного забезпечення сучасного професійного навчання одним з базових інформаційних порталів ВНЗ та ЕНС має стати бібліотека. Це підводить до сучасного вирішення питань, пов'язаних із необхідністю кардинальної трансформації, поряд з документальною та когнітивною складовими, інформаційної діяльності бібліотек. У створюваному єдиному освітньо-інформаційному просторі бібліотеки ВНЗ мають відповідати на потреби суспільства, активно шукати і розвивати нові форми і технології роботи.

У межах цього дослідження необхідно відокремити модальні, прагматичні ознаки шляхом певного переосмислення моделей сучасної бібліотеки, аналізу об'єктивних модальностей, характерних для окремих типів і видів бібліотек. Концептуальне вирішення зазначеної проблеми можна вважати ключовим моментом модернізації архітектури бібліотеки в інформаційно-комунікаційному контексті освітньої технології, воно визначає її роль і пріоритети у формуванні ЕНС ВНЗ та ландшафтну документно-когнітивну й інформаційну єдність освітнього поля.

Документально-інформаційні процеси, що здійснюються бібліотекою ВНЗ, є характеристикою, яка вирізняє її в системі установ, котрі мають спільний об'єкт діяльності — документ з огляду на дії, які проводяться з ним різними документно-комунікативними організаціями. Відрізняється документально-комунікаційна та інформаційна система бібліотеки за призначенням, змістом предмета праці, засобами та методами виконання значущих завдань освіти із забезпечення системної навчальної комунікації “документ — інформація — знання”⁹.

Важливим у діяльності вузівських бібліотек є розуміння і врахування тенденцій постійних змін, що відбуваються в освіті. Принаймні, вивчення і застосування вимог Державних стандартів вищої освіти, які є інструментом гармонізації та ефективності у системі підготовки фахівців, стане ефективним способом удосконалення бібліотечної інформаційної системи, спрямованої на засвоєння певної системи знань, орієнтованих на майбутню професійну діяльність¹⁰. Крім того, дозволить ефективніше реалізовувати інформаційно-технологічні та організаційні можливості автоматизації бібліотечних процесів і операцій інформаційної підтримки всіх сфер навчальної діяльності.

По суті, інформаційне забезпечення навчальної діяльності відтворюється в інформаційну складову бібліотечних процесів, спрямованих на технологію виробництва, збирання, пошуку, обробки, зберігання та надання в користування профільних документів, інформації, знань¹¹.

Вивчення вузівської бібліотеки в такому контексті підкреслює її особливість як комплексної системи, яка розвивається у постійній взаємодії з системою навчального процесу. В умовах широкомасштабної автоматизації

⁹ Пасмор Н.П. Бібліотечно-інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів: монографія / Н.П. Пасмор. — К.: Кондор, 2005. — 102 с.

¹⁰ Комаров В.В. Державний стандарт вищої юридичної освіти: гармонізація та ефективність / В.В. Комаров // Юрид. вісн. України. — 2007. — 15—21 верес. (№ 37). — С. 1, 7.

¹¹ Репозиторій [Електронний ресурс] // http://mf.drsib/other/lib/olap/com_poss/doc09.htm.

саме бібліотеки ВНЗ опинилися в авангарді інформаційно-документального і когнітивного поступу, ініціюючи та здійснюючи разом із відповідними службами формування профільних ресурсів, корпоративних електронних каталогів, інформаційних порталів, які значно урізноманітнюють ЕНС¹².

Комп'ютерні інформаційні масиви, автоматизовані бібліотечні системи, інтернет-технології, інші навчально-комунікаційні засоби стають справжніми каталізаторами багатомірного сприйняття інформації на традиційних і електронних носіях. Завдяки автоматизації процесів, поступовому нарощуванню електронних ресурсів та поширенню мережових технологій бібліотека оновлюється, перетворюючись на комунікативне середовище, яке має забезпечити повний і якісний доступ до інформації та знань, що, власне, відповідає вимогам сучасного інформаційного суспільства.

Активне застосування у навчальному процесі та бібліотечній практиці комп'ютерних технологій певним чином змінює інформаційно-технологічну політику бібліотеки, наближуючи бібліотечно-інформаційну систему до універсальної моделі актуалізації когнітивного простору, вдосконалення процесів кумуляції, організації, збереження та ефективного використання інформаційних ресурсів. Модернізація бібліотечної діяльності з урахуванням трансформаційних функціональних змін і запровадження комп'ютерних технологій в усі сфери навчальної діяльності ВНЗ дають певні підстави розглядати інформаційно-бібліотечну систему і бібліотеку в цілому як оновлену, сучасну установу з домінуванням інформаційно-комунікаційних технологій ІКТ.

Сам по собі цей висновок не відображує специфічної сутності визначення бібліотеки як інформаційно-комунікаційної структури педагогічної системи ВНЗ. Тут ідеться про сукупність взаємопов'язаних елементів (цілі підготовки фахівців, зміст навчання, дидактичні процеси, форми навчальної роботи, інформаційні ресурси, технічні засоби і способи забезпечення здійснення навчальної діяльності, викладачі, студенти, бібліотека тощо), що, власне, й забезпечує цілісність, єдність і гнучкість системи навчальної діяльності, адекватної соціальним змінам і якісним освітнім перетворенням. Тому доречно, на наш погляд, інформаційну складову бібліотеки інтерпретувати у контексті модальних особливостей її діяльності та, керуючись педагогічними технологіями організації навчальної роботи й теорії інформації, як систему різних якісно-когнітивних та якісно-специфічних бібліотечних інформаційних потоків, що надходять у формі документів, повідомлень тощо.

З огляду на те, що в сучасній бібліотечній системі під впливом комп'ютерних технологій відбуваються значні трансформаційні зміни, майже всі функції і бібліотечні процеси автоматизуються, а персонал оволодіває фаховими навичками роботи в інформаційному електронному середовищі бібліотеки¹³. Поряд з традиційними компонентами бібліотеки (фонди дру-

¹² Шрайберг Я.А. Роль бібліотек у забезпеченні доступу до інформації та знань в інформаційному віці / Я.А. Шрайберг // Вища шк. — 2007. — № 3. — С. 65—79; № 4. — С. 60—74.

¹³ Степанов В.К. Библиографическое обслуживание в эпоху цифровых коммуникаций / В.К. Степанов // Библиография. — 2007. — № 2. — С. 22—41.

кованих документів, карткові елементи довідково-бібліографічний апарат) створюються і функціонують новітні засоби комунікацій — електронні каталоги, бібліографічні, концептографічні та повнотекстові бази даних, інші програмно-інформаційні комплекси, веб-сайти, які не мають аналогів у традиційній неавтоматизованій бібліотеці¹⁴.

Трансформація бібліотечно-інформаційної системи через розвиток інформаційних технологій дає змогу зосередитися, передусім, на забезпеченні вільного доступу до інформаційних ресурсів, електронних баз даних та поступу на шляху до електронного освітнього середовища. У такому контексті бібліотечно-інформаційну систему, на нашу думку, можна розглядати, як мінімум, у двох аспектах: по-перше, як наукову, технологічну, структурно-функціональну модель; по-друге, у прагматичному аспекті.

Модель подає інформаційне забезпечення навчальної роботи як специфічний вид діяльності вузівської бібліотеки, спрямований на сучасну технологію виробництва, збирання, пошуку, обробки, зберігання й надання в користування документованих, інформаційних, орієнтованих на знання ресурсів. Серед принципів засад моделі, на нашу думку, необхідно визначити такі, які характеризують її як структурно-функціональну форму, а саме:

- а) зумовленість її складу і структури специфікою навчальної роботи, місцем у навчальному процесі, мотиваційними стимулами її здійснення;
- б) посилення зв'язків між усіма суб'єктами навчальної діяльності;
- в) водночас упровадження новітніх освітніх та інформаційних технологій як у навчальний процес, так і в діяльність бібліотеки;
- г) організація і використання електронних продуктів, інформаційних банків тощо.

Щоб створити модель адекватної системи інформаційного забезпечення, бібліотека має враховувати вимоги нормативних документів, у яких чітко визначені організаційна та структурно-логічна схеми здійснення навчального процесу, що дасть змогу бібліотеці діяти ефективно у випереджальному режимі інформаційного забезпечення навчальної роботи; це є однією з основних умов ефективного функціонування бібліотечної системи в цілому.

З огляду на те, що бібліотечна модель інформаційного забезпечення навчального процесу — це структурно-функціональна форма, для неї характерні зв'язки між утворюючими її елементами й нерозривна єдність з інформаційно-освітнім простором ВНЗ¹⁵. У межах функціонування моделі серед системоутворювальних зв'язків і компонентів доцільно виділити такі: викладачі → користувачі → бібліотечний персонал → обсяги, зміст і форми навчальної роботи, зафіксовані у навчально-методичних документах, планах, програмах тощо → бібліотечні ресурси → інформаційні засоби забезпечення навчальної діяльності.

Поєднання розмаїття компонентів системи та специфічних функцій бібліотеки, що відповідають її соціальному призначенню, підкреслює органічне поєднання бібліотеки з навчальною роботою ВНЗ у забезпеченні високої

¹⁴ Пасмор Н.П. Бібліотечно-інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів: монографія / Н.П. Пасмор. — К.: Кондор, 2005. — 102 с.

¹⁵ Там само.

якості інформаційної підтримки, яка визначається активністю процесів накопичення, переробки й використання інформації, тобто інформаційно-комунікаційною динамікою.

Така бібліотечна модель системи інформаційного забезпечення навчальної роботи, на нашу думку, найбільш адекватно відтворює змістовні процеси, форми, способи, практичні та корисні результати діяльності бібліотеки у цілому та її безпосередню постійну й важливу участь у створенні ЕНС.

У контексті з'ясування значення бібліотечно-інформаційної системи як цілісної форми, що зв'язує і пояснює функціональні особливості, можна говорити про цілісність і корисність практичної площини діяльності бібліотеки, вдосконалення прагматичного аспекту роботи, в основі яких такі:

- формування сучасних ресурсів, які складаються відповідно до профілю з друкованих і електронних навчально-методичних та наукових видань;

- створення сумісно з кафедрами електронних когнітивних банків знань, проблемно-орієнтованих репозиторних баз, відкритих електронних архівів;

- формування оперативного медіа-сховища інформаційних масивів як ефективного засобу зберігання і мобільного використання інформації;

- модернізація інформаційно-пошукової системи електронного каталогу;

- застосування ефективних каналів передачі інформації і доступу до електронних ресурсів;

- організація корпоративної профільної інформаційної взаємодії — від збереження інформації, оцифрування видань до оперативної доставки її на робочі місця користувачів;

- розвиток комп'ютерної мережі як ефективного засобу комунікацій внутрішніх і зовнішніх користувачів;

- використання інтернет-технології передачі інформації, отримання даних і відомостей у світовому інформаційному потоці.

Принаймні, на новому освітньо-інформаційному ґрунті, пов'язаному зі створенням сучасної обчислювальної техніки, ефективним розвитком комп'ютерної мережі, постійним удосконаленням програмних продуктів і навчальних технологій, бібліотечна система перетворюється на найбільш впливовий, прагматичний, ефективний та адекватний механізм інформаційного забезпечення навчальної діяльності.

Ідея об'єднання прагматичних, практичних дій є значущим для забезпечення максимального зміцнення інформаційного потенціалу освітнього середовища, сприяє задоволенню інформаційних потреб користувачів у процесі їхньої навчальної діяльності, індивідуальної та самостійної роботи. Прагматична діяльність бібліотеки спрямована на практичні дії, корисні результати досягнення мети, стимулює ефективні процеси у системі інформаційного обслуговування в контексті сучасних парадигм освіти та вимог щодо формування ЕНС:

- поєднання бібліотечного та бібліографічного інформування, можливість одночасного отримання бібліографічного опису і повного тексту документа;

— інтеграція бібліографічного обслуговування через використання зведених електронних каталогів, корпоративних веб-сторінок, локальної і глобальної комп'ютерної мережі та on-line-зв'язку;

— підвищення якості інформаційного обслуговування, у тому числі й віртуального за рахунок впровадження засобів мультимедіа та електронних власних ресурсів;

— застосування медійної техніки і переваг автоматизованого пошуку для інформаційного обслуговування в ЕНС.

Результатом і наслідком діяльності бібліотеки на інформаційно-змістовному рівні мають стати процеси, спрямовані на розробку і формування цілого спектра нових електронних ресурсів та банків знань, професійно орієнтованих на певний вид навчальної діяльності. Таким електронним банком даних, як альтернатива традиційному, є створення репозиторного ресурсу¹⁶.

У практичній площині підготовки такого ресурсу, перш за все — здійснення оперативного збору та обробки даних, постійного поповнення, оновлення і структурування інформації. При цьому практика свідчить, що досягнення компромісу між можливістю та доцільністю запровадження й оформлення електронного ресурсу як джерела даних у високоефективний, загальнодоступний, інформаційний електронний продукт ЕНС має забезпечити підвищення якості нових інтерактивних, інформативно-комунікативних зв'язків у процесі навчальної діяльності в цілому і дистанційної освіти, зокрема¹⁷.

Вважаємо, що з часом репозиторій може слугувати перспективним ефективним засобом зростання інформаційної насиченості електронного навчального середовища як інтегрована копія пріоритетних даних з набором тематичних папок, файлів, реляційних баз даних і банків знань. Використання нового електронного ресурсу в індивідуальній, самостійній навчальній роботі студентів та оперативне, централізоване, професійне керування ЕНС забезпечить необмежені можливості для отримання профільних знань, повноту, якість та високу інформативність усіх аспектів навчальних комунікацій.

Разом з тим у процесі формування ЕНС та з огляду на постійний розвиток комп'ютерних технологій розширення електронного документообігу і зростання інформаційного контенту електронного навчального середовища виникає необхідність організації заходів, насамперед спрямованих:

1) на централізоване професійне керування інформаційним потоком та електронними ресурсами ВНЗ;

2) дотримання авторського права у процесі використання електронних бібліотек;

3) модернізацію веб-сайту ВНЗ для досягнення його структурної прозорості, інформативності, ефективного механізму пошуку й максимального доступу до ресурсів, а також підпорядкованість завданням і цілям навчальної діяльності;

— 4) вдосконалення комп'ютерної, телекомунікаційної мережі тощо.

¹⁶ Репозиторій [Електронний ресурс] // http://mf.drsib/other/lib/olap/com_poss/doc09.htm.

¹⁷ Підготовка матеріалів для створення електронних навчальних курсів / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого; уклад.: В.В. Комаров [та ін.]. — Х., 2007. — 23 с.

Впровадження названих вище організаційно-технологічних, інформаційних заходів має певним чином активізувати процес створення необхідних умов для розвитку і вдосконалення інформаційної складової освітнього простору, підвищить значимість бібліотечно-інформаційної системи як базового об'єднувачого елементу розподілених комунікаційних навчальних ресурсів інформаційного простору ВНЗ. Загалом, з огляду на модально-прагматичні особливості діяльності бібліотеки та домінування ІКТ у всіх сферах навчального процесу, змістовна частина складової інформаційно-освітнього середовища зміщується здебільшого у полімедійну площину розробки, формування, зберігання й використання інформаційних ресурсів для якісного й оперативного задоволення потреб вищої школи.

Наприкінці слід наголосити, що у цілому реалізація нових освітніх завдань, ресурсних проектів, що виконуються за підтримки інформаційно-освітнього простору, неможлива без потужної локальної комп'ютерної мережі ВНЗ, яка поступово стає універсальним середовищем передачі та збереження інформації і потенційно може забезпечити будь-які сучасні й перспективні інформаційні послуги. Серед них: створення навчального інформаційного порталу; забезпечення зв'язку між усіма абонентами ЕНС і локальної мережі; надання послуг IP-телефонії, IPTV, електронної пошти й електронного зв'язку; оперативний облік відвідувань та успішності студентів; забезпечення доступу до сайту бібліотеки, бібліотечного каталогу, електронних копій документів; підтримка сайтів, створення веб-сторінок факультетів, кафедр, окремих учених; автоматизація проведення модульного контролю знань; доступ до інформаційної бази необхідних документів та інформації; виконання навчальних функцій у комп'ютерних класах, під'єднаних до мереженого освітнього простору; ведення різноманітних обліків, звітів тощо.

Слід зазначити, що комплексне застосування інформаційних технологій у сучасній освітній системі надає можливості національним ВНЗ ввійти повноправним членами до світової академічної спільноти і сприяти реалізації загальнонаціональних програм формування високоякісного й високотехнологічного інформаційно-освітнього середовища.

Список використаної літератури:

1. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007—2015 роки: Закон України від 09.01.2007 № 537-V // Відом. Верхов. Ради України. — 2007. — № 12. — Ст. 102.
2. Державна програма “Інформаційно-комунікаційні технології в освіті і науці” на 2006—2010 роки: затв. Постановою КМ України від 07.12.2005 № 1153 // Офіц. вісник України. — 2005. — № 49. — Ст. 30—58.
3. Вища освіта України — європейський вимір: стан, проблеми, перспективи: [Матеріали до підсумк. колегії МОН України, 21 берез. 2008 р., м. Київ] // Вища шк. — 2008. — № 4. — С. 91—110.
4. Комаров В.В. Державний стандарт вищої юридичної освіти: гармонізація та ефективність / В.В. Комаров // Юрид. вісн. України. — 2007. — 15—21 верес. (№ 37). — С. 1, 7.
5. Навчальний процес у контексті модернізації вищої освіти: тези доп. і повідомл. учасн. І конф. школи пед. майстерності Нац. юрид. акад. ім. Ярослава Мудрого / За заг. ред. В.В. Комарова. — Х., 2007. — 144 с.

6. Пасмор Н.П. Библиотечно-інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів: монографія / Н.П. Пасмор. — К.: Кондор, 2005. — 102 с.
7. Підготовка матеріалів для створення електронних навчальних курсів / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого; уклад.: В.В. Комаров [та ін.]. — Х., 2007. — 23 с.
8. Репозиторій [Електронний ресурс] // http://mf.drslb/other/lib/olap/com_ross/doc09.htm.
9. Степанов В.К. Библиографическое обслуживание в эпоху цифровых коммуникаций / В.К. Степанов // Библиография. — 2007. — № 2. — С. 22—41.
10. Шрайберг Я.Л. Роль бібліотек у забезпеченні доступу до інформації та знань в інформаційному віці / Я.Л. Шрайберг // Вища шк. — 2007. — № 3. — С. 65—79; № 4. — С. 60—74.

© Н. Пасмор, 2008